6. 2. 2006

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Soudní smír

Soudní smír dle § 99 o.s.ř. je svou povahou dohodou účastníků uzavřenou během řízení, kterou si upravují svá práva a povinnosti. Tím se podstatně liší od rozsudku, na který přichází řada v případě, kdy se účastníci řízení ohledně předmětu řízení nedohodnou. Je-li smír uzavřen o celém předmětu řízení a soud jej schválí, je tím řízení skončeno. Soudní smír je tak vedle rozsudku nebo třeba platebního rozkazu jedním ze způsobů skončení soudního řízení. Jak dále plyne z občanského soudního řádu, soud se má o smír mezi účastníky vždy pokusit, a to nejen při jednání, ale i v rámci jeho přípravy.

Účastníci mohou soudním smírem skončit soudní řízení pouze za předpokladu, že to připouští povaha věci. Smír je tak vyloučen zejména v těch případech, kdy takovou dohodu hmotné právo účastníkům uzavřít neumožňuje. Uzavřít smír je dále vyloučeno v těch řízeních, které lze zahájit i bez návrhu, jakož i v řízeních, v nichž soud rozhoduje o osobním stavu (např. v řízení o rozvodu manželství, o osvojení či o prohlášení za mrtvého).

Pakliže je uzavřený smír v souladu s právními předpisy, soud jej usnesením schválí. Proti výroku o schválení soudního smíru není odvolání připuštěno. Před tím, než lze uzavřený smír schválit, je soud ovšem povinen zkoumat, není-li v rozporu s právními předpisy. Soudní mír, jak již bylo uvedeno shora, je dohoda účastníků soudního řízení upravující jejich vzájemná práva a povinnosti, tedy z hlediska práva hmotného dvoustranný právní úkon. Soud tak musí předně zkoumat, zda je tato dohoda platná, tedy zda vyhovuje požadavkům kladeným hmotným právem na právní úkony. Zejména musí být učiněna svobodě a vážně a její obsah musí být určitý a srozumitelný. Svým obsahem nebo účelem nesmí odporovat zákonu nebo se jej snažit obejít, nesmí být ani v rozporu s dobrými mravy. Dále musí dohoda obsahovat všechny podstatné náležitosti, které hmotné právo k jejímu platnému uzavření vyžaduje. Nejsou-li tyto předpoklady splněny (např. dohoda je natolik neurčitá, že není zřejmé, jaká práva a povinnosti z ní účastníkům řízení vznikají), soud ji neschválí. O neschválení soudního smíru soud vydá usnesení, vůči kterému je přípustné odvolání.

Schválený smír má tytéž účinky jako pravomocný rozsudek. Je proto závazný jak pro účastníky, tak pro všechny orgány (v některých případech pak i pro třetí osoby). Zároveň je titulem pro soudní výkon (exekuci). Schválený soudní smír tvoří překážku věci rozsouzené.

Ve výroku, jímž soud o smíru rozhoduje, musí vždy uvést jeho úplné znění. Při rozhodování o schválení smíru musí soud také přihlédnout k tomu, aby znění smíru bylo natolik určitě a srozumitelně formulováno, že nezpůsobí potíže při jeho výkonu. Usnesení o schválení nebo neschválení musí být navíc vždy odůvodněno.

Smír mohou účastníci uzavřít jak o celém předmětu řízení, tak (analogicky s rozsudkem částečným nebo mezitimním) pouze o jeho části či jen o základu. Důležité je také to, že smír svým obsahem může překročit rámec předmětu řízení, vždy však z něj musí být patrno, jak byly vypořádány nároky, které byly předmětem řízení (R 16/1987).

V případě, že soud schválí smír, který je v rozporu s hmotným právem (ne právem procesním), může účastník, kterému byla neplatností smíru způsobena újma na právech, podat proti usnesení o schválení soudního smíru žalobu o jeho zrušení. Lhůta k podání žaloby činí 3 roky od právní moci napadeného usnesení. Jde přitom o lhůtu hmotněprávní, nikoliv procesněprávní. Vyhoví-li soud této žalobě, usnesení o schválení smíru (ne sám smír) zruší. V takovém případě pokračuje soud, který zrušené usnesení o schválení smíru vydal, i bez návrhu v původním řízení.

Soudní smír mohou účastníci uzavřít nejen za řízení před soudem prvního stupně, ale i za odvolacího řízení. V případě, že dojde k soudnímu smíru v průběhu odvolacího řízení, odvolací soud změní rozhodnutí soudu prvního stupně tak, že smír schválí. Jak v této souvislosti plyne z rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 21 Cdo 1951/2004, „uzavření a schválení soudního smíru za odvolacího řízení nebrání ani to, že soud prvního stupně ve věci rozhodl (v souladu se zákonem) rozsudkem pro zmeškání podle ustanovení § 153a o.s.ř. Jen z tohoto důvodu totiž soudní smír nemůže být v rozporu s právními předpisy a účastníci mohou skončit řízení soudním smírem, i když za řízení žalovaný uznal nárok, který byl proti němu uplatněn žalobou, nebo se má ve smyslu ustanovení § 114b odst. 5 o.s.ř. za to, že tento nárok uznal.“

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Lze sjednat kupní smlouvu s „utajenou“ kupní cenou?
- Novela stavebního zákona: přehled změn a dopadů do praxe po dokončení legislativního procesu
- Energetická náročnost budovy jako cenotvorný faktor
- Přechodná ustanovení novely stavebního zákona – co s vydaným závazným stanoviskem a JES?
- Koncentrace řízení v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu
- Aktuální závěry ÚS a ESLP k právům biologického otce (První část – judikatura Ústavního soudu ČR)
- Podílové spoluvlastnictví manželů po rozsudku SDEU ve věci C-300/25 Duftošek
- Předkupní právo jako možná past
- Sleva z kupní ceny vadné nemovitosti podle aktuální judikatury Nejvyššího soudu
- Povinnosti transparentnosti podle AI Actu
- Když rodič nepředá dítě - náhradní péče a úhrada nákladů podle novely rodinného práva